

ORZECZENIE

Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej, ustalającej warunki pracy i płacy straży leśnej na obszarze województw lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego.

Na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 1924, w przedmiocie uprawnień Ministra Pracy i Opieki Społecznej do powoływania Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej do załatwiania zatargów pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. U. Nr. 71, poz. 686), oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 22 listopada 1930. Nadzwyczajna Komisja Rozjemcza w składzie: Przewodniczącego Inż. Stanisława Zwolińskiego — Inspektora Pracy 42 Obwodu, jako przedstawiciela Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej, Inż. Stanisława Kumora, Wojewódzkiego Inspektora ochrony lasów i łowiectwa we Lwowie, jako przedstawiciela Ministerstwa Rolnictwa i Feliksa Orzelskiego, Naczelnika Sądu Powiatowego zaniejskiego we Lwowie, jako przedstawiciela Ministerstwa Sprawiedliwości — na posiedzeniach, odbytych w czasie od 4 do 15 grudnia 1930 we Lwowie — po wysłuchaniu opinii przedstawicieli pracodawców i pracowników rolnych, orzekła:

Warunki pracy i płacy straży leśnej na obszarze województw lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego z wyłączeniem powiatów: Brzozów, Jarosław, Kolbuszowa, Krosno, Łańcut, Nisko, Przeworsk, Rzeszów, Sanok, Strzyżów i Tarnobrzeg, — na czas od 1 kwietnia 1931 do 31 marca 1932 ustala się, jak następuje:

I. Zasady ogólne.

Art. 1.

Orzeczenie niniejsze dotyczy z jednej strony wszystkich pracodawców leśnych, z wyjątkiem lasów państwowych, posiadających obszar leśny nie mniej, niż 150 ha, z drugiej zaś strony stałych fizycznych pracowników leśnych, zatrudnionych jako straż leśna (gajowych, borowych i t. p.)

Inwalidzi, pracujący narówni z pozostałymi pracownikami, z normalną zdolnością do pracy w leśnictwie, pobierają równe z nimi wynagrodzenie tak w gotówce, jak i w naturaljach. Inwalidzi o zmniejszonej zdolności do pracy oraz pracownicy, nie posiadający pełni sił fizycznych, mogą być godzeni na niższych warunkach.

Art. 2.

Orzeczenie niniejsze obowiązuje od dnia 1 kwietnia 1931 do dnia 31 marca 1932.

Art. 3.

Orzeczenie niniejsze stanowi w myśl ustawy z dnia 1 sierpnia 1919, Dz. Pr. Nr. 65, poz. 394, podstawę przy zawieraniu umów indywidualnych. Indywidualne umowy o pracę, zawierające warunki dla pracowników mniej korzystne, ulegają z mocy ustawy zastąpieniu przez warunki, określone niniejszym orzeczeniem.

U w a g a: Wszelkie indywidualne umowy o pracę, zawierające korzystniejsze dla pracowników warunki, niż je przewiduje niniejsze orzeczenie, są prawnie obowiązujące przez taki czasokres, na jaki zostały zawarte.

Art. 4.

Rok służbowy rozpoczyna się 1 kwietnia, a kończy się 31 marca roku następnego. Obie strony obowiązują wypowiedzenie indywidualnej umowy pracy, przed upływem terminu jej wygaśnięcia, a najpóźniej do dnia 31 grudnia włącznie, ustnie, wobec dwóch świadków lub pisemnie. Niewypowiedzenie umowy pracy do dnia 31 grudnia włącznie przedłuża milcząco umowę indywidualną na rok następny. Uchylenie się w jakiegokolwiek bądź formie, przez którąkolwiek ze stron od przyjęcia wypowiedzenia umowy pracy umowy tej nie przedłuża.

Art. 5.

Pracodawca obowiązany jest wydać pracownikowi bezpłatnie książeczkę obrachunkową. Książeczka winna być podpisana przez pracodawcę lub jego zastępcę, oraz przez pracownika. Do książeczki tej mają być wpisane: pobory w gotówce i w naturze według zawartej umowy, każdorazowo wydana pracownikowi ilość tych poborów, powierzone mu inventarze. Do książeczki obrachunkowej mają być wpisywane potrącenia z należnych poborów, jak ustawowe opłaty na rzecz Kasy Chorych, przypadające na pracownika i t. p. Powyższą treść książeczki obrachunkowej wpisuje pracodawca lub jego zastępca, a pracownik jest obowiązany w tym celu książeczkę przedłożyć każdorazowo pracodawcy lub jego zastępcy. Książeczka obrachunkowa ma służyć jako dowód Komisji Rozjemczej, stwierdzający ilość wydanych poborów; w razie zniechęcenia książeczki obrachunkowej przez pracownika, służy jako dowód książki gospodarze pracodawcy.

Art. 6.

Zatargi, wynikłe na tle umowy o pracę pomiędzy pracodawcami a pracownikami, regulują Komisje Rozjemcze, bądź Sady państwowe, według kompetencji.

Rozwiązanie stosunku służbowego w ciągu roku może nastąpić na zasadzie orzeczenia Komisji Rozjemczej, lub też wyroków Sądów państwowych, według kompetencji.

Do czasu uzyskania właściwego orzeczenia lub wyroku nie wolno: a) pracodawcom wstrzymywać świadków, b) pracownikom przerywać pracę.

U w a g a: W wypadkach wyjątkowo ciężkiego przewinienia pracodawca może zawiesić pracownika w spełnianiu swych obowiązków służbowych i wstrzymać przed orzeczeniem lub wyrokiem wszystkie świadczenia, w razie jednak wygrania sporu przez pracownika pracodawca winien wydać zaległe świadczenia, wraz z dodatkiem miesięcznym 1% w zbożu i 2% w gotówce.

II. Stosunek wzajemny.

Art. 7.

Pracodawcom i ich zastępcom przysługuje prawo do stanowczego i konsekwentnego traktowania pracowników, traktowanie to jednak winno być sprawiedliwe. Stosunek pracodawców i pracowników winna cechować wzajemna życzliwość i przystojność zachowania się.

Pracodawców i ich zastępców obowiązują ściśle przestrzeganie warunków umowy, a zwłaszcza regularne uiszczenie poborów, przewidzianych umową.

Pracowników obowiązują ściśle przestrzeganie zawartych umów, pilne i sumienne spełnianie obowiązków, a w pierwszym rzędzie zapobieganie i wykrywanie kradzieży, dążność do największej wydajności pracy i stosowanie się do wszystkich zarządzeń pracodawcy lub jego zastępcy, odnoszących się do wykonywania obowiązków służbowych oraz przestrzeganie wszystkich instrukcji służbowych.

Art. 8.

Pracownicy objęci niniejszą umową nie mogą być używani przez zastępców pracodawców do

posług osobistych, z wyjątkiem specjalnych okoliczności.

III. Warunki wynagrodzenia.

Płace gotówkowe.

Art. 9.

Pracownicy straży leśnej, zatrudnieni w majątku leśnym o obszarze poniżej 250 ha, pobierają minimalną płacę w gotówce w wysokości 120 zł rocznie, zaś w majątku leśnym o obszarze powyżej 250 ha 140 zł rocznie.

Wynagrodzenie powyższe płatne jest kwartalnie lub miesięcznie zdołu.

Deputat gruntowy.

Art. 10.

Oprócz wynagrodzenia gotówkowego otrzymują pracownicy straży leśnej orny grunt deputatowy w naturze, który na gruntach dobrych wynosi co najmniej 1,8 ha, zaś na lichych gruntach najmniej 3,2 ha. Ustalenie ilości gruntu deputatowego, zależnie od jakości, względnie dobroci gleby, normują obie strony pomiędzy sobą, w razie zaś sporu rozstrzyga Komisja Rozjemcza.

Grunt deputatowy winien być położony możliwie odległe od mieszkania strażnika lasowego.

Grunta oddane do użytku straży leśnej nie mogą być osobom trzecim wydzielawiane. Przy tych gruntach musi pozostać wszelki naturalny nawóz, wyprodukowany w obrębie osiedla pracownika straży leśnej.

Przy ustaniu stosunku służbowego obowiązują te zasady, że za pełny rok służbowy należy się pracownikowi jednorazowy płon z gruntu deputatowego, za część roku pracy należy mu się taka część plonu jednorocznego, jaką część z odnoszonego roku przepracował. Powyżej wspomniana część plonu ma być oznaczona w porozumieniu się pracodawcy z pracownikiem, a należąca się uprawionemu część ma mu być dana w naturze lub w równowartości pieniężnej według cen miejscowych, w obu wypadkach po straceniu nienomienionych przez pracownika kosztów produkcji, obliczonych na podstawie miejscowych cen robotniczych i nasienia. W razie różnicy zarządywać co do takiego rozrachunku, decyduje Komisja Rozjemcza.

Ordynaria.

Art. 11.

Wrazie braku gruntu deputatowego, odpowiadającego warunkom w art. 10 określonym, otrzymuje pracownik, jako ekwiwalent za grunt deputatowy, ordynarię w ilości poniżej określonej.

Ordynaria w zbożu dla pracownika straży leśnej, zatrudnionego w majątku leśnym o obszarze, poniżej 250 ha, wynosi 12 kw. zboża twardego, zaś dla pracownika straży leśnej, zatrudnionego w majątku leśnym o obszarze powyżej 250 ha, wynosi 13 kw. zboża twardego.

Ponadto otrzymuje każdy pracownik objęty tem orzeczeniem 30 kw. gotowych ziemniaków.

Zboże wydane na ordynarię musi być dobre, zdrowe i dobrze oczyszczone. W skład ordynarii wchodzi 2 kw. pszenicy, 6 kw. żyta, reszta w zbożu jadalnym. W majątkach, gdzie nie sieją pszenicy, może być wydane zamiast żyta w stosunku 1 kwintal pszenicy równy 1,30 kwintala żyta.

Ziemniaki wydane powinny być zdrowe i bez ziemi.

Mielenie zboża odbywa się na koszt pracodawcy, lub zamiast za to pracownik otrzymuje albo równoważnik w gotówce, jeżeli wynagrodzenie otrzymuje w gruncie, lub też 10% w życie do otrzymanej ordynarii.

Ordynaria winna być wydawana pracownikom w pierwszym miesiącu każdego kwartału. Ordynarię za drugi kwartał roku służbowego może pracodawca wydać w dwóch równych ratach, z których pierwsza winna być wydana 1 lipca, a druga najpóźniej do 15 sierpnia.

O ile pracownik nie posiada własnych koni, ordynaria winna być dostarczona do mieszkania pracownika na koszt pracodawcy.

Utrzymanie inwentarza.

Art. 12.

Pracownik straży leśnej ma prawo trzymać dwie krowy z przychówkiem od tychże do 6 tygodni. Na utrzymanie tych krow otrzymuje: pracownik 12 ha łąki dwukośnej, lub 1 ha łąki jednokosnej i pastwisko w miejscu wskazaniem przez pracodawcę.

Art. 13.

Pracownik straży leśnej ma prawo do trzymania w domu tej ilości trzody chłownej, w granicach istniejącego przy mieszkaniu służbowym pomieszczenia.

Opał.

Art. 14.

Pracownik straży leśnej otrzymuje w stosunku rocznym drewna twardego 16 m. przestrz. lub 20 m. przestrz. drewna miękkiego; 1 m. prz. drzewa twardego równa się 1½ m. prz. drewna miękkiego, lub 1 kupie twardej gałęzi o pojemności 3 m. prz. — 1 m. prz. drzewa miękkiego równa się 1 kupie miękkich gałęzi o pojemności 3 m. prz. Gałęzie muszą mieć w grubszym końcu, w czole kupy, nie mniej jak 5 cm. średnicy.

Opał wydaje się pracownikowi zgóry co najmniej na jeden miesiąc.

O ile pracownik nie posiada koni, opał winien być dostarczony mu do miejsca zamieszkania kosztem pracodawcy. Pracownikowi nie wolno sprzedawać opału.

Art. 15.

Niezależnie od wynagrodzenia, przewidzianego w artykułach poprzednich niniejszego orzeczenia, pracownik straży leśnej otrzyma:

- a) na 5 lat w miesiącu październiku kożuch krótki,
- b) na jeden rok w miesiącu październiku kożuch buty,
- c) na 1 rok w miesiącu październiku czapkę lub kapelus.

U w a g a: Wymienione przedmioty przechodzą po czasie, na który zostały wydane, na własność pracownika.

W razie opuszczenia, lub utraty posady przez pracownika winien on zwrócić pracodawcy niezamortyzowaną część rzeczywistej ceny kupna tych przedmiotów umundurowania.

Art. 16.

Pracownikowi wzywaniu do Sądu w charakterze świadka w sprawach pracodawcy lub delegowanemu w interesach tegoż pracodawcy, wypłacane będzie strawnie: za całą dobę 3 zł, za pół dnia 1.50 zł.

Mieszkania.

Art. 17.

Mieszkanie pracownika straży leśnej winno się składać co najmniej z jednej izby z podłogą drewnianą, mieszczącej w sobie kuchnię i z komory. Gdy istniejące budynki na to pozwalają, oraz w razie budowania nowych pomieszczeń dla pracowników straży leśnej, mieszkanie takie winno się składać z 1 izby z komorą i kuchnią.

Ubikacje mieszkalne winny być wytynkowane, posiadać szczelne drzwi i okna urządzone do otwierania. W oknach mają być całe szyby; w razie stłuczenia szyby, obowiązany jest pracownik wstawić nową w ciągu najdalej 2-ch tygodni.

Wapna do bieleńcia dostarcza pracodawca dwa razy do roku w ogólnej ilości 15 kg. na mieszkanie.

Podłogi mają być położone, a piece doprowadzone do należytego porządku przed 1 listopada.

Mieszkania mają być ze szczelnym dachem, tam, gdzie dachy są pososte, muszą być naprawione w ciągu miesięcy letnich.

W majątkach, gdzie zacieka woda do piwnicy i mieszkań pracowników, winny być poczynione zabezpieczenia w ciągu lata od wody napływowej.

Pracodawcy i pracownicy winni dbać, aby otoczenie mieszkań było higieniczne. Obowiązują wybrukowanie dostępu do studzien, oraz zastąpienie zużytych cembrzyn nowymi, lub też zabezpieczenie pracownikom w inny sposób zdrowej i czystej wody do picia.

Zbiorniki na nawóz nie mogą znajdować się w bliższej odległości, aniżeli 20 mtr. od mieszkań służbowych. W pobliżu mieszkań znajdować się mają zastąpione usłepy.

Pracodawcy winni dążyć do zakładania przy gnojówkach ogródków owocowych, w szczególności przez dostarczanie drzewek i t. p.

Pracownicy obowiązani są utrzymywać mieszkanie w należytnym porządku; trzymanie inwentarza w mieszkaniu chociażby najkrótszy czas jest stanowczo wzbronione.

Bez zgody pracodawcy nie wolno przyjmować sublokatorów.

Przy wprowadzeniu się pracownika tenże melduje pracodawcy skład swej rodziny.

Drobnym remontem mieszkania i budynków gospodarczych niewymagający sił fachowych, uskutecznia pracownik sam, materiałami dostarczonymi przez pracodawcę.

Art. 18.

Pracownicy straży leśnej, prowadzący gospodarstwa na przydzielonych im deputatach gruntowych i łąkowych, muszą posiadać odpowiednich rozmiarów budynki gospodarcze na pomieszczenie swych zbiorów, dobytku i narzędzi.

Art. 19.

Pracownicy zajmujący mieszkanie własne, otrzymują odszkodowanie za nieotrzymanie mieszkania od pracodawcy w stosunku rocznym 2 q żyta, względnie inne świadczenia równoważnościowe.

Urlopy.

Art. 20.

Pracownik straży leśnej otrzymuje w ciągu roku 12 dni urlopu w dniu nieświętecznym, bez potrącenia świadczeń. Wybór dni urlopu odbywa się w porozumieniu z pracodawcą, względnie przełożonym, z wyjątkiem wyjazdów spowodowanych pisemnym wezwaniem władz państwowych.

Pracownik na czas uzyskanego urlopu winien na żądanie pracodawcy lub przełożonego dać pewnego zastępcę, którego opłaca pracodawca, w stosunku równoważnika od 10 do 20 kg. żyta dziennie, według cen miejscowych.

Ubezpieczenie.

Art. 21.

Pracodawcom nie wolno przy końcu roku służbowego zwolnić pracownika straży leśnej li tylko z tytułu jego starości; może go jednak skutkiem starczej niezdolności do pracy przenieść, do czasu ustawowego rozwiązania tej sprawy, na emeryturę, która winna zapewnić emerytowanemu mieszkanie i połowę normalnych poborów.

Przepis ten dotyczy tylko tych pracowników, który przepracowali na dobro tego samego pracodawcy lub danego gospodarstwa leśnego 35 lat, lub najmniej 25 lat, lecz w tym wypadku tylko wówczas, gdy przekroczyli 60-ty rok życia.

Art. 22.

Opłaty ubezpieczeniowe mają być uskuteczniane zgodnie z obowiązującymi przepisami. W razie nieszczęśliwego wypadku winien pracownik zgłosić wypadek u pracodawcy, pracodawca zaś u kompetentnej władzy, w sposób przewidziany ustawą, podając wysokość zarobków zgodnie z umową zbiorową. W razie niezgłoszenia wypadku u kompetentnej władzy pomimo zgłoszenia takowego przez pracownika lub jego rodzinę u pracodawcy, pracodawca odpowiada za wszystkie wynikiłe stąd szkody dla pracownika.

Art. 23.

O ile pracownik nie utrzymuje własnych koni, to w razie potrzeby otrzymuje na koszt pracodawcy furmankę, po księdza z chrztem, ślubem i potrzebem, w razie ciężkiej choroby po księdza i akuszerkę, a należność za furmankę ma prawnie pracodawca pobrać sobie w Kasie Chorych. O ile ustawa nie przewiduje zwrotu tej należności przez Kasę Chorych, pracodawca nie może potrącać sobie za furmankę żadnych świadczeń pracowników. Żądanie furmanki musi być — poza wypadkami ciężkiej choroby — zgłoszone 24 godzin naprzód.

Zapomogi na wypadek śmierci.

Art. 24.

Na wypadek śmierci pracownika, otrzymuje jego żona i dzieci przez pół roku wołno mieszkanie, a pobory za 1 kwartał.

Obliczenie poborów za kwartał pośmiertny następuje analogicznie do postanowień art. 10.

Lwów, dnia 15 grudnia 1930 r.

Przedstawiciel Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej:

(—) Inż. Stanisław Zwoliński.

Przedstawiciel Ministerstwa Rolnictwa:

(—) Inż. Stanisław Kumor.

Przedstawiciel Ministerstwa Sprawiedliwości:

(—) Feliks Orzelski.